

Del 28 de juny al 26 d'agost - 1997

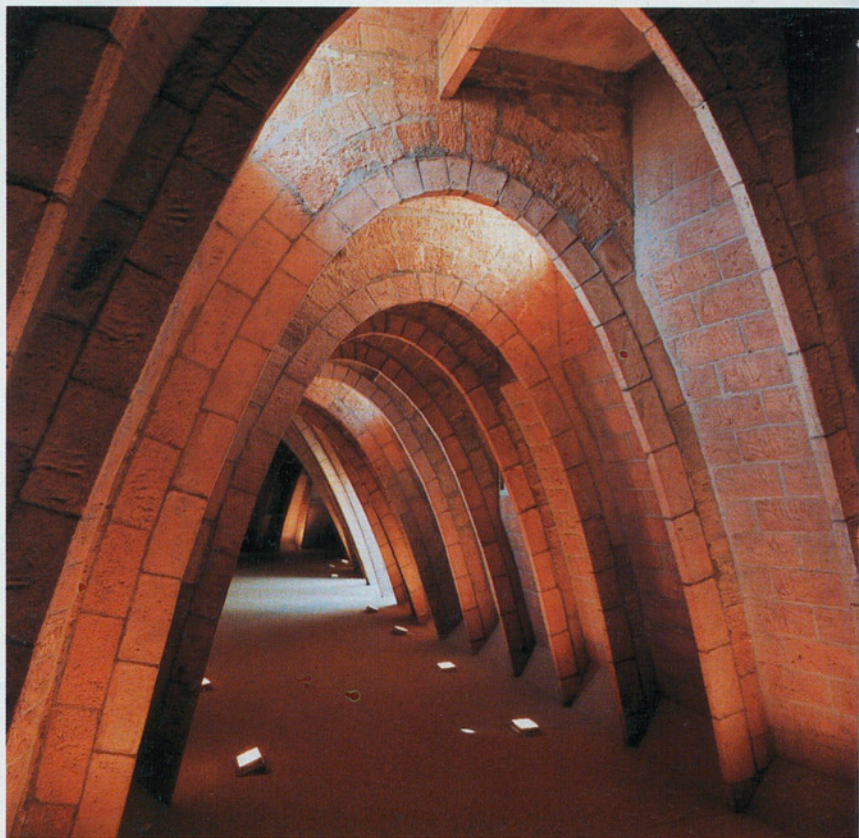
Torroella de Montgrí
Costa Brava

XVII festival
internacional
de música

membre
de l'associació
europea
de festivals

El festival internacional
de música de Torroella
de Montgrí té la
col·laboració i el
patrocini de
Fundació Caixa
de Catalunya

La Pedrera
Barcelona
Espai Gaudí

FUNDACIÓ CAIXA DE CATALUNYA

4 Divendres, 18 de juliol
22.30 h/Església

Joven Orquesta
Nacional de España

Joan Grimalt,
director

CENTENARI
MANUEL
BLANCAFORT

Manuel Blañafort
1897-1997

Aquest text, escrit per Xavier Montsalvatge, serveix de pròleg al llibre Manuel Blancafort, de Xosé Aviñoa, número 7 de la col·lecció Compositors Catalans, coeditat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i Edicions Proa, S.A

Tinc present la meva primera aproximació a la música de Manuel Blancafort en els anys trenta, al final del període republicà. Recordo concretament l'entusiasme que em va despertar la seva *Polca de l'equilibrista*, que havia escenificat el ballarí Joan Magrinyà amb un graciós figurí de Grau-Sala. La seva audició va despertar la meva curiositat per a conèixer la suite *El parc d'atraccions* en la qual figurava l'esmentada polca i vaig poder aconseguir la publicació de l'editorial francesa Maurice Sénart i així descobrir l'alè renovador d'aquelles sis peces que havia estrenat temps enrere l'inoblidable Ricard Viñes a París.

Barreja de sorpresa i d'admiració em va produir la temàtica de cadascuna d'elles, sobretot la ironia, el sentit paròdic i el deliberat èmfasi de *Música militar a la terrassa* i la darrera, *Prop del dancing*, amb el seu ritme molt de l'època i en que figura un fragment que porta l'epígraf de foptrot.

Per a mi, aleshores estudiant a la pretèrita Escola Municipal de Música, Blancafort semblava obrir-me les portes d'un nou panorama d'imatges vives i actuals que els meus mestres no havien volgut mostrar-me o, tal vegada, és

molt possible que ignoressin. Era quan a Barcelona es mantenia encara el culte a Wagner, que van idolatrar els artistes catalans de la Renaixença i del qual alguns joves d'aleshores intuïem la propera dissolució o substitució per models menys obtusos, mes orientats vers la llibertat. Manuel Blancafort, amb la seva música plena de frescor i tensió, apareixia en aquells anys com un dels nostres *enfants terribles* del moment. Així ho consideràvem comparant-lo amb altres personalitats de la generació anterior a la seva.

Vaig arribar aleshores a conèixer, a distància, la figura pulcra, en aparença asèptica, de l'artista. L'Orquestra Pau Casals havia estrenat el seu poema simfònic *El Rapte de les sabines*, que ens va revelar una altra faceta seva, la del perfecte coneixedor dels recursos orquestrals, dels quals se servia sense la més petita subordinació als formulismes del postromanticisme germànic, inclinat cap a una visió més aviat francesa de l'univers sonor il·luminat amb una policromia de ressonàncies netament catalanes.

Vaig trobar aquesta tendència en una tercera ocasió en què vaig haver d'escoltar una obra seva; en el Festival de la Societat Internacional per a la Música Contemporània (SIMC), que va tenir lloc a Barcelona l'any 1936, poques setmanes abans de l'alçament militar que estriparia el nostre país, en què el pianista Pere Vallribera va interpretar una peça de factura

neoclàssica, la seva *Sonatina antiga*, la qual ignoro per quina raó va figurar en el programa amb el títol de *Les ombres perennes*.

Vaig veure aleshores l'artista i no vaig poder evitar de diferenciar-lo dels meus mestres venerables, oposat a l'estampa ferrenya i violenta d'Enric Morera, la gravetat ombrívola d'Antoni Nicolau o l'alegra dolcesa de Lluís Millet. Manuel Blancafort aparentava tot el contrari amb el seu aire d'home de negocis, expeditiu i optimista. Podia identificar-lo en tot cas amb els compositors del noucentisme, amb els seus col·legues, Frederic Mompou, el seu amic entranyable, subtil i refinat, Baltasar Samper, que feia sempre la sensació de llunyania, Robert Gerhard, circumspecte amb la seriositat d'un especialista científic, i Ricard Lamote, home selecte i de bon ofici.

Gerhard treballava depenent aleshores del seu amic i mestre Arnold Schönberg, adscrit a l'Escola de Viena. En canvi, Blancafort, amb Mompou i Samper, captava la petita revolució del postimpressionisme parisenc. Era quan al Liceu havien actuat els Ballets de Montecarlo, hereus dels Ballets Russes de Diaghilev, presentant coreografies sobre músiques de Poulenc, Auric, Respighi o Manuel de Falla amb decorats de Picasso, Miró, Pruna, Raoul Dufy, Maurice Laurencin, Derrain i Berard entre altres.

Aquest ambient de renovació, d'aventura creativa, no podia deixar d'influir en l'orientació de Blancafort, tot i que per sobre de tot dominava en les

seves obres el més profund sentiment de catalanitat. A partir deleshores, des de les primeres produccions del 1915 -cançons, peces pianístiques i alguna d'orquestral- fins al 1936 la música de Blancafort, aguda i a vegades tendrament lírica, va quedar perfectament adscrita a unes perspectives estètiques la crisi de les quals la guerra civil precipitaria.

El drama de la nostra contesa bèl·lica va afectar profundament el compositor i va representar per a la seva activitat lírica una crisi de conseqüències perceptibles. Tot i que va escriure alguna cosa els primers anys de la postguerra que acusava reminiscències del seu primer estil, és evident que va considerar periclitats els seus principis essencials. Aquesta actitud no quedava lluny de coincidir amb el moviment musical europeu, renovat després de la conflagació mundial. El gust per les petites formes concises, per l'expressió epigramàtica, el sentit lúdic i un recòndit propòsit inconfessat però cert d'*épater le bourgeois* va caure en desús substituït per un desig d'aproximar-se a una reestructura absent de tota especulació vel·leïtosa o trivial.

Aquesta tendència va representar un cert retorn a conceptes més espiritualistes susceptibles de ser plasmats en contextos sòlids i alambinats. Blancafort va trobar la seva nova manera en les possibilitats de l'orquestra no tractada com a ampliació de certes realitzacions cambrístiques, sinó dotada d'entitat

arquitectural pròpia i independent.

Aquesta característica comença a concretar-se en els dos concerts per a piano i orquestra que va estrenar Maria Canals (1944-46). En tots dos casos l'autor se ceneix, com no ho havia fet fins aleshores, a una correcció formal que no li impedeix expressar-se amb plena sinceritat. Així endevinem que en la ment de Blancafort han germinat nous conceptes creatius. La seva música ha assolit ja una maduresa lúcida que constituirà el valor definitiu de la seva obra posterior.

Amb la seva *Simfonia en mi*, que data del 1950 (guanyadora del premi Ciutat de Barcelona), s'afirma amb un traç segur i un llenguatge en el qual convergeixen tres premisses essencials que a partir d'aleshores vertebraran la seva manera de plasmar el fenomen musical. D'una banda, la seva actitud rigurosa, l'afany de construir l'obra ben feta. D'altra, un desig d'incorporar-hi tot el que va poder tenir de transcendent la seva música de la primera època, continuant fidel a si mateix i mantenint un caràcter viu i fresc en els seus pentagrames. Finalment, el de conservar irrenunciablement el segell autòcton que serà sempre constant en cada nova producció, de vegades subtilitzat al màxim, d'altres amb referències directes a allò que és popular, però en la majoria dels casos atenent el precepte de Manuel de Falla definit com "la possibilitat d'aconseguir allò autèntic sense acudir a allò directament literal".

En aquest estudi biogràfic de Manuel Blancafort es podrà observar el procés de la seva evolució, que jo centraria en les composicions a les quals he fet referència fins aquí, vinculant-les amb les més importants, que assenyalen la tasca del mestre en el període que abasta des dels dos quartets al final de la dècada dels quaranta, fins a les seves darreres *Evocacions*, donades a conèixer el 1969, passant per la seva partitura més ambiciosa, les sis estampes vocals simfòniques *Verge Maria* (premi de l'Orfeó Català), la *Rapsòdia catalana*, per a violoncel i orquestra i altres peces menors entre elles nombroses cançons.

Vaig veure darrerament Manuel Blancafort, que vivia a casa de la seva filla Camila, poc temps abans de la seva mort. El vaig trobar especialment animat repassant partitures amb el propòsit d'ordenar-les i transcriure per a orquestra algunes d'esrites originàriament per a piano. Ignoro si va poder portar a terme aquest propòsit, però, encara que no fos així, la producció que ens va llegar és prou abundosa en peces de cambra, vocals, corals, per a solistes i diverses formacions instrumentals i simfòniques perquè puguem considerar-lo un compositor prolífic, de marcada i interessant significació i d'una categoria humana i artística d'absolut primer ordre.

Xavier Montsalvatge

Joven Orquesta
Nacional de España

Joan Grimalt,
director

I

El rapte de les Sables

Blancafort

(1897 - 1987)

Matí de festa a Puig-graciós

Blancafort

II

Simfonia núm. 1, Titan

Mahler

Langsam, schleppend

(1860 - 1911)

Kräftig, bewegt

Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen

Stürmisch, bewegt

Joven Orquesta Nacional de España

La *Joven Orquesta Nacional de España* és una Unitat de Producció de l'INAEM, institut depenent del Ministeri d'Educació i Cultura. Fou creada el 1983 amb el propòsit de contribuir a la formació de músics espanyols en l'etapa prèvia a l'exercici de la seva professió. El seu objectiu prioritari és l'ampliació i el perfeccionament dels seus coneixements a través de l'estudi i la pràctica del repertori simfònic i de cambra.

Es realitzen sis trobades a l'any, que es dediquen a música simfònica i a música de cambra. Durant els primers dies de la trobada cada membre de l'orquestra s'enfronta a un programa de treball que inclou lliçons d'instrument, assaigs parcials i de conjunt, i sessions d'anàlisi, a més a més de disposar d'unes hores per a l'estudi individual. Amb l'ajut de professors convidats, de reconegut prestigi internacional, els joves músics tenen l'oportunitat d'aprofundir en l'estudi del seu instrument, tant en grup com individualment. Les trobades acaben amb una gira de concerts que porta l'orquestra arreu del país i ocasionalment, a l'estranger.

En el marc de l'EFNYO (Federació Europea de Joves Orquestres Nacionals) la JONDE porta a terme un extens programa d'intercanvis amb tretze orquestres europees.

El 1997 s'han creat dues noves

institucions dins de la JONDE: la del compositor resident i la del director assistent. Ambdues tenen com a raó de ser promoure joves valors de la composició i direcció espanyola a través de la intensa interacció amb l'orquestra durant un any.

Els compositors residents d'enguany són Jesús Rueda i Xavier de Paz. Els directors assistents per a l'any 1997 es varen escollir en unes audicions realitzades durant la primera trobada d'aquest any, que tingué lloc a Cestona. Els escollits per a aquest any són Carlos Domínguez-Nieto i Lorenzo Ramos. Ambdós realitzen tasques de suport als directors convidats.

La JONDE ha col·laborat amb solistes tan importants com Agustín León Ara, Rafael Orozco, Christian Zacharias, John Williams, Deszö Ranki, Teresa Berganza, María Bayo o Simon Estes, entre d'altres, i l'han dirigit mestres com ara Edmon Colomer -que fou director titular durant 13 anys-, Víctor Pablo Pérez, Antoni Ros Marbà, Salvador Mas, Salvador Brotons, Peter Maag, Paul Goodwin, Lutz Köhler, Gianandrea Noseda o Ernest Martínez-Izquierdo.

La Joven Orquesta Nacional de España ha participat en els festivals internacionals de Santander, Conca, Granada, Canàries i *BBC Proms*, en els cicles Orquestres del Món, Ibermúsica (Madrid), a l'Expo 92, a Madrid, Capital Europea de la Cultura i en el Xacobeo 93. També ha realitzat gires per Bèlgica, l'ex-Unió Soviètica, Hongria, França,

Estats Units, Itàlia i el Regne Unit, actuant a sales de concerts com el *Théâtre des Champs Elysées* de París, la Filharmònica de Sant Petersburg, el *Carnegie Hall* de Nova York o el *Royal Albert Hall* de Londres.

Els propers mesos de setembre i novembre l'orquestra realitzarà dues trobades de música de cambra a Conca i Las Navas del Marqués (Àvila), respectivament. El 1998 la JONDE comptarà amb directors com Carlo Maria Giulini o Lutz Köhler, participarà a l'Expo Lisboa 98 i realitzarà una gira per Amèrica del Sud.

La JONDE ha gravat tres CD dedicats a Manuel de Falla amb el repertori següent: *El Sombrero de Tres Picos* i *Concierto para Clave y Cinco Instrumentos*; *Atlàntida* i *Noches en los Jardines de España*. L'últim CD de la JONDE inclou *La Pesta* (gravada amb el cor de la BBC) i *Ephitalamion*, de Robert Gerhard. En tots els CD figura Edmon Colomer com a director.

Joan Grimalt

Nascut a Terrassa el 1.960, va estudiar Filologia i Música, amb Rosa Puig, Àngel Soler i Miquel Farré, i es traslladà el 1.983 a Viena. Allà, després de recomençar els estudis musicals, becat pel Govern austríac i per la Fundació Alban Berg, i de combinar-los amb un lectorat de llengua catalana en aquella Universitat, es diplomà el 1.991 en direcció d'orquestra i cor a la *Musikhochschule*.

A Viena va crear l'*Ensamble Exaudi nos*, dedicat al cultiu de misses polifòniques i Cantates de J.S. Bach, i llavors la

Wiener Taschenoper (Òpera de butxaca de Viena), amb la qual estrenà una sèrie de produccions d'òpera de cambra del s. XX i vingué en gira per Catalunya en dues ocasions (*Lo Speziale* de J. Haydn i *Così fan tutte* de W.A. Mozart).

L'orquestra de la companyia, independentzada el 1.991 sota la seva direcció, segueix conreant l'entrecanvi musical amb programes basats en la música centreeuropea i hispànica del s. XX que s'ofereixen ací i allà: és la Camerata Diagonal Wien-Barcelona.

El 1.992 fou contractat com a director invitat per la *Wiener Kammeroper* (Òpera de cambra de Viena), amb la qual torna a col.laborar des de la tardor de 1995. El 1.993 fou engatjat al *Tiroler Landestheater* d'Innsbruck, com a director i corepetidor, per tres temporades consecutives. També ha assistit i dirigit l'*Opernhaus* de Graz i la *Volksoper* (Òpera popular) de Viena, on és director invitat des de 1.994, i on ocupa actualment el càrrec de director assistent.

El proppassat mes de maig va guanyar per oposició la plaça de primer director d'òpera i concerts de la ciutat de Pforzheim (Alemanya), on ha signat un contracte per a les temporades 97-98 i 98-99.

Com a pianista especialitzat acompanyant cantants, ha actuat a molts països d'Europa i en una gira pel Japó (1.986). A més de la seva principal dedicació al gènere vocal, està dirigit nombrosos concerts sinfònics com a invitat a Àustria, Bulgària i Espanya amb retransmissions per ràdio i televisió.

Relació d'instrumentistes

Flauta

Castiblanque, Fco. Javier

Gil, Miguel

Serra, Isabel

Trigueros, Mª Amparo

Oboè

Cotoli, Mª Vicenta

Gimeno, Sebastián

Gonzalez, José Manuel

Macias, Lucas

Clarinet

Alvarez, Juan Felix

Comes, Norma

Paya, Dolores

Salvador, Salvador

Fagot

Arrue, Higinio

Crisol, María

Grau, Juan Rafael

Salcedo, Guillermo

Trompa

Climent, Emilio José

Fernandez, David

Minguez, María José

Ortiz, Raúl

Ramon, Javier

Tardio, Fco. José

Xamena, Juan Ramón

Trompeta

Albillo, Enrique

Compañ, Nelson

Garrido, Carlos

Torres, Miguel Angel

Xamena, Bernat Xavier

Trombó

Borras, José M^a

Perpiñan, Daniel

Vicedo, Joaquín

Ferrer, Fco. Javier

Tuba

González-Merino, Pablo

Isern, Tobías

Percussió

Andrés, Iván

Benavent, Raúl

Borreda, Esau

Camarasa, Raúl

Murcia, Gratiniano

Arpa

Guerrero, Marta

Piano

Pinillos, Jesús

Salvador, Mª Carmen

Violí

Alonso, Miguel Angel

Aznar, Mª Josep

Azurmendi, Patxi

Balaguer, Mª José

Barrachina, Amaya

Beneitez, Benita

Bolinaga, Nora

Colomina, Oscar

Crespo, Jon

Espina, Joan

Feliu, Noemí

Ferrer, Irene

Gallardo, Luis Rubén

Garcia, Eduard

Gimeno, Jordi

González, Ana

González, Mª Dolores

Hevia, Aitor

López, Oscar

Morella, Carmina

Oliu, Marc

Ordieres, Pedro Luís

Pascual, Marcel

Pérez, Susana

Pocius, Mykolas

Prieto, Itziar

Rodríguez, Albert

Roig, Christian

Saiz, María
Sanchis, Javier
Sibila, Anna
Solanes, Salvador

Viola

Arabolaza, Asier
Aragón, Isabel
Eguiburu, Iosu
García, Aroa
Herrero, Laura
Izcue, Cristina
Juan, María
Leal Del Ojo, Alfonso
Oliu, Mariona
San Martin, Pedro
Sandoval, Fulgencio
Sedo, Marta
Serrahima, Miquel

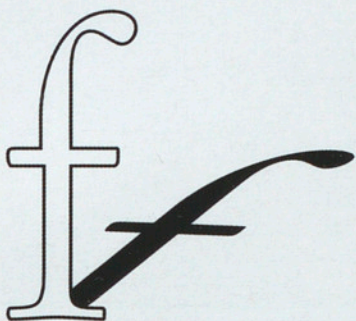
Violoncel

Angulo, Mª Criptana
Bernal, Cristina

Comesaña, Irina
Coronado, Mª Carmen
Majuelo, Nuria
Mor, José
Pérez De Albéniz, Juan
Pich, Joan Antoni
Rascón, María
Sanchis, Marina
Smirnova, María
Tomillo, Manuel

Contrabaix

González, Fernando
Herrero, Abigail
Lisarde, Mario
Martín, Manuel Fco.
Martín, Pablo
Mascaros, Ramón
Prat, Albert
Ros, Ignacio
Sunyer, Marc

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

1997

AIX -EN- PROVENCE
AMSTERDAM 31.V- 30.VI
ANKARA 30.III- 15.IV,
30.IV- 15.V
ATHENAS VI- IX
BAD KISSINGEN
14.VI- 13.VII
BARCELONA 25.VI- 31.VII
BAYREUTH 25.VII- 28.VIII
BERGEN 21.V- 1.VI
BERLIN 6- 30.IX
BRATISLAVA 26.IX- 10.X
BREGENZ 17.VII- 21.VIII
BRESCIA- BERGAMO
3.V- 7.VI
BRNO 23.III- 5.IV,
22.IX- 11.X
BUDAPEST 14- 31.III, IX- X
CHELTENHAM 5- 20.VII
CUENCA 23- 30.III
DRESDEN 17.V- 1.VI
DROTTNINGHOLM
1.VI- 31.VIII
DUBROVNIK 10.VII- 25.VIII
ECHTERNACH 15.V- 8.VII
EDINBURGH 10- 30.VIII
ESTORIL 1.VII- 16.VIII
FIRENZE 3.V- 30.VI
GRANADA 20.VI- 6.VII
GSTAAD 18.VII- 6.IX
HELSINKI 22.VIII- 7.IX
INNSBRUCK 16- 30.VIII
ISTANBUL 15- VI- 8.VII
JERUSALEM 29.V- 15.VI
LINZ 13.IX- 5.X
LJUBLJANA
22- 27.VI, 5.VII- 31.VIII
LONDON BBC PROMS
18.VII- 13.IX
LUDWIGSBURG 30.V- 21.IX
LUZERN 19- 23.III,
16.VIII- 10.IX
MONTE- CARLO 30.III- 5.V
MONTREUX- VEVEY
27.VIII- 15.IX
MÜNCHEN 30.VI- 31.VII
OHRILD 12.VII- 20.VIII
ORANGE 12.VII- 5.VIII
OSAKA 4- 30.IV
OSSIACH- VILLACH
4.VII- 30.VIII
PERALADA 11.VII- 20.VIII
PESARO 9- 24.VIII
PRAHA 12.V- 2.VI
RAVENNA 16.VI- 26.VII
SALZBURG 19.VII- 31.VIII
SAN SEBASTIAN
7.VIII- 2.IX
SANTANDER 2.VIII- 2.IX
SARAJEVO 7.II- 21.III
SAVONLINNA 5.VII- 4.VIII
SCHLESWIG- HOLSTEIN
6.VII- 24.VIII
SCHWETZINGEN
26.IV- 11.VI
SOFIA
STRESA 26.VIII- 20.IX
TORINO 1- 21.IX
TORROELLA DE
MONTGRÍ
28.VII- 26.VIII
UTRECHT 29.VIII- 7.IX
VARNA 1- 11.VI,
15.VI- 10.VIII
VERONA 4.VII- 31.VIII
VLAANDEREN IV- X
WALLONIE 6.VI- 17.X
WIEN 9.V- 22.VI
WROCLAW 15- 28.VI,
5- 8.IX

Organitza

JM TdM

Joventuts Musicals
de Torroella de Montgrí

Patrocinen

AJUNTAMENT DE
TORROELLA DE MONTGRÍ

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Departament d'Indústria
Comerç i Turisme

FUNDACIÓ CAIXA DE CATALUNYA

Col·laboren

Germans Radresa
SA

INSTITUT MONTGRÍ

PARRÒQUIA DE SANT GENÍS

JORQUERA PIANOS
VICTOR JORQUERA

Bösendorfer

CATALUNYA
MÚSICA

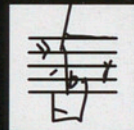
The British Council

GOETHE INSTITUT BARCELONA
INSTITUT ALEMANY DE CULTURA

COSTA BRAVA GIRONA

fundació:
Girona
Universitat
i futur

Centro para
la Difusión de
la Música
Contemporánea

ASSOCIACIÓ
CATALANA DE
COMPOSITORS